

Олеся КУТЕНЬ

магістратка історичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ВЗАЄМИНИ ІВАНА ВАГИЛЕВИЧА ІЗ ПАВЕЛОМ ШАФАРИКОМ

У 30–40-х роках ХІХ століття, у період активного національного відродження слов'янських народів Австрійської імперії, взаємини між інтелектуалами різних народів відігравали важливу роль у зміцненні культурних і наукових зв'язків. У цьому контексті особливий інтерес становить співпраця між українським діячем Іваном Вагилевичем, представником «Руської трійці», та чеським істориком і філологом Павлом Шафариком. Їхні контакти ґрунтувалися на спільному прагненні до дослідження історії, мови, фольклору та етнографії слов'янських народів. Вагилевич, надихаючись прикладом чеських і словацьких колег, активно популяризував ідею національного пробудження серед українців Галичини, а Шафарик у своїх працях зробив значний внесок у поширення знань про українську культуру в Європі. Аналіз їхньої співпраці дозволяє не лише оцінити внесок обох учених у розвиток слов'янознавства, але й висвітлити механізми міжкультурної взаємодії у період національного відродження.

Історичний контекст співпраці

У 30–40-х роках ХІХ століття відбувалося інтенсивне пробудження національної свідомості слов'янських народів Австрійської імперії. В Україні цей процес був репрезентований діяльністю гуртка «Руська трійця» (М. Шашкевич, Я. Головацький, І. Вагилевич). Його учасники прагнули наслідувати чесько-словацькі зразки у вивченні мови, історії, культури, надихаючи українське суспільство до національного відродження.

Вагилевич, окрім просвітницької діяльності в Галичині, активно спілкувався з чеськими та словацькими науковцями, зокрема Павлом Шафариком. Ця співпраця сприяла формуванню інтелектуального діалогу між українськими та іншими слов'янськими народами.

Шафарик проявляв великий інтерес до української культури та мови, що стало стимулом для Вагилевича у написанні наукових праць та етнографічних досліджень.

Вагилевич надавав Шафарикові матеріали з української етнографії, мовознавства та історії, які використовувалися в його працях, зокрема у «Slowanský národopis».

Відомо про сім листів Вагилевича до Шафарика, які розкривають спільні інтереси до слов'янської старовини, фольклору та мови.

У листах Вагилевич ділився спостереженнями про українську мову, пропонував власну класифікацію пісень і описував проблеми стандартизації українського правопису.

Вагилевич також надсилав Шафарикові етнографічні матеріали, наприклад, народні колядки, які сприяли глибшому аналізу слов'янських культурних традицій.

Матеріали Вагилевича стали основою для праць Шафарика, зокрема досліджень бойків, колядок, етнографічних меж українців.

Вплив Шафарика стимулював Вагилевича до створення праць із демонології, етнографії та історичної географії.

Листування та обмін матеріалами сприяли підвищенню інтересу до української культури в європейських наукових колах.

За підтримки Шафарика праці Вагилевича, зокрема етнографічні замітки та опис печер поблизу Розгірчого, публікувалися в журналі «Casopis Českého Museum».

Ці публікації стали важливим кроком у інтеграції українських наукових здобутків до загальнослов'янського інтелектуального простору.

Взаємний обмін знаннями як основа співпраці

Взаємини між Вагилевичем і Шафариком базувалися на принципах взаємоповаги та інтелектуального партнерства. Вагилевич популяризував здобутки своїх сучасників у Галичині, тоді як Шафарик знайомив чеських і словацьких учених із науковою діяльністю українських інтелектуалів.

Співпраця Вагилевича та Шафарика сприяла утвердженню української етнографії та фольклористики як важливих складових загальнослов'янських студій.

Їхній діалог став прикладом продуктивної комунікації між слов'янськими народами, яка мала довгостроковий вплив на розвиток культурних і наукових відносин у Центральній та Східній Європі.

Взаємини Івана Вагилевича та Павла Шафарика стали яскравим прикладом плідної співпраці між представниками різних слов'янських народів у XIX столітті. Завдяки листуванню, яке охоплювало обмін науковими ідеями, фольклорними матеріалами та етнографічними даними, вдалося суттєво розширити межі знань про українську культуру в європейському інтелектуальному просторі. Шафарик використав матеріали Вагилевича у своїх фундаментальних працях, що сприяло інтеграції української етнографії та літератури до загальнослов'янської наукової традиції. Водночас Вагилевич отримав неоціненну підтримку у своїй діяльності, що дало поштовх для подальшого розвитку українського фольклористичного й історичного дослідження. Співпраця між цими двома діячами не лише сприяла науковим здобуткам, але й утвердила ідею слов'янської єдності, яка залишалася актуальною для багатьох поколінь.